

Rapport

Rapport over een klacht over Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen

Datum: 14 mei 2012

Rapportnummer: 2012/082

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) bij de beëindiging van de overname van de inning van kinderalimentatie ten behoeve van zijn dochter op 2 augustus 2011, heeft aangegeven dat hij zelf het door het LBIO aan zijn dochter doorbetaalde bedrag dient terug te vorderen. Dit terwijl het LBIO heeft erkend dat de inning ten onrechte heeft plaatsgevonden.

Bevindingen en beoordeling

Algemeen

I. *Bevindingen*

De inning van het LBIO

1. Verzoeker is gescheiden. In 2002 bepaalde de rechter dat hij alimentatie voor zijn twee kinderen verschuldigd was. Zijn kinderen verbleven toen bij hun moeder, verzoekers ex-partner. In 2009 ontstonden er problemen bij de verzorging en opvoeding van de kinderen door zijn ex-partner. De kinderen konden daardoor niet meer bij haar blijven wonen en werden uit huis geplaatst. Verzoeker nam eind 2009 in eerste instantie zelf de zorg voor zijn kinderen op. Na enkele weken werd besloten dat zijn dochter, en later ook zijn zoon, een periode bij verzoekers zus en zwager zouden gaan wonen. Zijn zoon keerde in april 2010 weer terug bij zijn moeder. Zijn dochter was eind januari 2011 weer bij haar moeder gaan wonen.
2. In de periode dat verzoekers dochter bij zijn zus en zwager verbleven, betaalden zij alle kosten van inwoning, telefoon, studie en zakgeld voor de kinderen. Verzoekers dochter was inmiddels 18 jaar geworden en had in die periode ook twee baantjes. In samenspraak met verzoekers zus en zwager spraken verzoeker en zijn dochter af dat verzoeker geen kinderalimentatie meer voor zijn dochter zou betalen. Verzoeker, zijn zus en zijn dochter ondertekenden hiertoe een verklaring. In de verklaring werd opgenomen dat verzoeker vanaf 1 april 2010 vrijgesteld was van het betalen van kinderalimentatie voor zijn dochter. De betaling van de kinderalimentatie zou pas weer worden hervat na onderling overleg.
3. In januari 2011 wendde verzoekers dochter zich tot het LBIO met het verzoek om de inning van alimentatie over te nemen aangezien er een achterstand in de betaling zou zijn ontstaan vanaf juli 2010. Het LBIO verzocht verzoeker bij brief van 17 februari 2011 het eventuele achterstallige bedrag alsnog aan zijn dochter over te maken. Bij brief van 24 februari 2011 wees verzoeker het LBIO op de verklaring die hij samen met zijn dochter had opgesteld. Verzoeker verzocht het LBIO de verklaring aan zijn dochter voor te leggen en hem te informeren over de uitkomst.

4. Op 21 maart 2011 nam het LBIO de inning van de alimentatie over. Verzoeker werd erop gewezen dat conform de wet het LBIO de inning pas zou beëindigen nadat hij tenminste gedurende 12 maanden regelmatig aan het LBIO zou hebben betaald, waarbij de achterstand geheel aangezuiverd moest zijn en alle kosten voldaan moesten zijn. Aangezien verzoeker vervolgens niet binnen de gestelde termijn van tien dagen tot betaling overging, werd op 10 mei 2011 loonbeslag gelegd bij zijn werkgever. Dit ondanks verzoekers brief van 13 april 2011, waarin hij het LBIO erop wees dat hij het niet eens was met de overname van de inning gezien de verklaring die zijn dochter had ondertekend. Op 23 mei 2011 diende verzoeker een klacht in bij het LBIO over de overname van de inning door het LBIO. Op 27 mei 2011 stuurde verzoekers zus een brief aan het LBIO waarin zij bevestigde dat verzoekers kinderen een periode bij haar en haar man in huis hadden gewoond en dat was afgesproken dat verzoeker geen alimentatie aan zijn dochter zou betalen.

5. Op 26 mei 2011 en 24 juni 2011 maakte het LBIO respectievelijk € 1.701,28 en € 157,57 aan geïnde alimentatie aan verzoekers dochter over.

De klacht van verzoeker

6. Verzoeker klaagde er in zijn brief van 23 mei 2011 met name over dat de vordering hoofdzakelijk betrekking had op de periode dat zijn dochter in het gezin van zijn zus verbleef en door zijn zus en zwager onderhouden werd. Hij voegde eraan toe dat hij er meer begrip voor had kunnen opbrengen als de vordering was gegaan over de periode vanaf januari 2011, toen zijn dochter weer bij haar moeder was ingetrokken. Tevens klaagde verzoeker erover dat het LBIO beslag op zijn inkomen had gelegd en de geïncasseerde bedragen ten onrechte aan zijn dochter had doorbetaald. Hij wenste de doorbetaalde bedragen van het LBIO terug te ontvangen. Verzoeker vond het niet juist dat hij zelf de bedragen van zijn dochter zou moeten terug vorderen; de fout was tenslotte door het LBIO gemaakt.

7. Voor de definitieve reactie op de klacht liet het LBIO op 21 juli 2011 het loonbeslag beëindigen en bood verzoeker excuses aan voor het late tijdstip van beëindiging. In reactie op de klacht erkende het LBIO bij brief van 2 augustus 2011 dat er niet adequaat was gereageerd op verzoekers brief van 24 februari 2011 en dat de overname niet zorgvuldig was geweest. Om die reden achtte het LBIO de klacht gegrond. De inning van de alimentatie werd stopgezet en de door het LBIO geïncasseerde opslagkosten werden aan verzoeker terugbetaald. Het LBIO weigerde echter het bedrag van in totaal € 1.858,86, dat was doorbetaald aan verzoekers dochter, aan verzoeker te voldoen. Het LBIO verwees voor dit standpunt naar een rechterlijke uitspraak van 12 december 2003 waarin een vader niet ontvankelijk werd verklaard in zijn vordering tot terugbetaling van de kinderalimentatie (die inmiddels door loonbeslag was geïnd) jegens het LBIO, aangezien de vordering zag op de materiële rechtsverhouding tussen vader en kind, waar het LBIO niet ingetreden was.

Daarop wendde verzoeker zich met zijn klacht over de weigering tot terugbetaling tot de Nationale ombudsman.

Reactie LBIO

8. Het LBIO beantwoordde in het kader van het onderzoek de volgende drie vragen:

Vraag: Bent u van mening dat uit de uitspraak van de rechtbank Groningen van 12 december 2003 volgt dat het LBIO geen actie kan ondernemen jegens de alimentatiegerechtigde in het geval het LBIO ten onrechte bedragen aan hem of haar heeft doorbetaald?

Antwoord LBIO: Nee, in de uitspraak staat dat de betalingsplichtige de gelden dient terug te vorderen van de onderhoudsgerechtigde en niet van het LBIO. In de uitspraak wordt niet ingegaan op de mogelijkheden van het LBIO om de teveel geïncasseerde bedragen terug te vorderen van de onderhoudsgerechtigde, omdat de betalingsplichtige de gelden dient terug te vorderen van de onderhoudsgerechtigde.

Vraag: Speelt hierbij de vraag aan wie de fout te wijten is geen enkele rol?

Antwoord LBIO: Deze vraag speelt geen rol, omdat de betalingsplichtige de gelden dient terug te vorderen van de onderhoudsgerechtigde en niet van het LBIO. In beide zaken betrof het een meerderjarig kind dat ten onrechte een inningsverzoek had ingediend. Aangezien het LBIO niet treedt in de materiele rechtsverhouding tussen de ontvangstgerechtigde en de betalingsplichtige is het in rechte niet mogelijk de teveel betaalde alimentatie van het LBIO terug te vorderen. Dit is ook niet logisch, omdat niet het LBIO deze gelden heeft ontvangen, maar de ontvangstgerechtigde heeft de teveel betaalde gelden ontvangen.

Vraag: Hoe verhoudt dit zich tot het oordeel van de Nationale ombudsman in rapport 2010/361 dat het redelijkheidsvereiste met zich meebrengt dat het LBIO teveel doorbetaalde kinderalimentatie bij de onderhoudsgerechtigde terugvordert, tenzij het aan de onderhoudsplichtige zelf te wijten is dat dit is gebeurd?

Antwoord LBIO: De ontvangstgerechtigde van de alimentatie heeft de gelden ten onrechte ontvangen. De gelden zijn derhalve onverschuldigd betaald aan de ontvangstgerechtigde. Het LBIO heeft geen gronden om deze gelden terug te vorderen, terwijl de betalingsplichtige deze wel heeft, namelijk uit onverschuldigde betaling. Wanneer de ontvangstgerechtigde niet vrijwillig tot betaling aan het LBIO overgaat, kan het LBIO de ontvangstgerechtigde niet in rechte aanspreken. Het LBIO heeft hiervoor geen titel. Hierdoor kan bovendien de onwenselijke situatie ontstaan dat de ontvangstgerechtigde de onterecht ontvangen gelden kan behouden, terwijl de betalingsplichtige wel de mogelijkheid heeft deze terug te vorderen. Het is niet redelijk dat de ontvangstgerechtigde de ten onrechte ontvangen gelden zou mogen behouden.

9. Het LBIO liet weten de ontvangstgerechtigde te hebben aangeschreven en haar te hebben gevraagd de ten onrechte ontvangen bedragen aan haar vader terug te betalen. De dochter van verzoeker had daarop laten weten dit in onderling overleg op te zullen lossen. Het LBIO had er daarom op vertrouwd dat de verzoeker en zijn dochter met elkaar in overleg waren getreden om tot een oplossing te komen. Om die reden achtte het LBIO de klacht niet gegrond.

10. In aanvulling daarop liet het LBIO weten dat indien verzoekers dochter nu toch niet bereid bleek de teveel ontvangen bedragen aan verzoeker terug te betalen, het LBIO bereid was om zijn dochter nogmaals aan te schrijven met het verzoek de teveel ontvangen bedragen terug te betalen aan verzoeker. Nadat verzoeker hiermee had ingestemd, schreef het LBIO verzoekers dochter nogmaals hierover aan. Het LBIO ontving echter geen reactie. Het lukte evenmin om telefonisch contact met haar te krijgen.

II Beoordeling

11. De overheid stelt zich coulant op als zij fouten heeft gemaakt. Zij heeft oog voor claims die redelijkerwijs gehonoreerd moeten worden en belast de burger niet met onnodige en ingewikkelde bewijsproblemen en procedures. Dit brengt met zich mee dat het LBIO zoekt naar passende oplossingen om gemaakte fouten ongedaan te maken, ook nu daarvoor een directe juridische basis ontbreekt.

12. In deze zaak leidde een fout van het LBIO ertoe dat verzoeker een vordering op zijn dochter heeft. Het LBIO erkende niet adequaat te hebben gereageerd op verzoekers brief van 24 februari 2011. Bovendien vormden de brieven van 13 april en 23 mei 2011 waarin verzoeker beargumenteerd liet weten het niet eens te zijn met de overname van de inning, kennelijk geen aanleiding voor het LBIO om de doorbetaling van de geïnde bedragen in elk geval voorlopig op te schorten. In plaats daarvan werden er eind mei en eind juni 2011 bedragen doorbetaald aan verzoekers dochter. Verzoeker werd hierdoor benadeeld.

13. Het LBIO geeft aan juridische beletselen te zien om het bedrag ten behoeve van verzoeker bij zijn dochter terug te vorderen. Om die reden wees het LBIO verzoeker erop dat hij het bedrag zelf van zijn dochter diende terug te vorderen. Het LBIO nam wel de stap om verzoekers dochter schriftelijk te verzoeken om de ten onrechte ontvangen bedragen aan haar vader terug te betalen. In eerste instantie leek het erop dat de kwestie in onderling overleg tussen verzoeker en zijn dochter zou worden opgelost. Toen later bleek dat dit niet het geval was, wees het LBIO verzoekers dochter nogmaals op haar terugbetalingsverplichting jegens haar vader. Dit leidde er echter niet toe dat verzoekers dochter tot terugbetaling overging.

14. De overheid voorkomt problemen met burgers of lost ze op door goede communicatie. Nu het LBIO binnen het juridisch kader geen mogelijkheden ziet om de fout jegens verzoeker recht te zetten, kan op grond van het vereiste van een coulante opstelling van

het LBIO worden verwacht dat het zich afvraagt welke mogelijkheden er buiten het juridisch kader zijn en hoe het LBIO mee kan werken aan een oplossing. Zo had het LBIO zich de vraag kunnen stellen of een bemiddelingsgesprek tussen vader en dochter tot een oplossing had kunnen leiden of had het LBIO de kosten van een juridische procedure voor verzoeker op zich kunnen nemen. De Nationale ombudsman is van mening dat het LBIO zich door het louter aanschrijven van verzoekers dochter onvoldoende heeft ingezet om te zoeken naar een oplossing. Deze opstelling van het LBIO acht de Nationale ombudsman in strijd met het vereiste van een coulante opstelling.

De gedraging is niet behoorlijk.

15. De Nationale ombudsman heeft dan ook met instemming kennis genomen dat het LBIO na afloop van het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft besloten om verzoeker uit te nodigen voor een gesprek om te zoeken naar een oplossing. Tijdens het gesprek van 25 april 2012 liet het LBIO aan verzoeker weten alsnog bereid te zijn het totale bedrag dat ten onrechte bij hem was geïnd en aan zijn dochter was doorbetaald, aan verzoeker te vergoeden. Daarbij speelde een rol dat het LBIO er begrip voor had dat verzoeker niet tegen zijn eigen dochter wilde procederen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen, is gegrond wegens strijd met het vereiste van een coulante opstelling.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennisgenomen dat het LBIO met verzoeker in gesprek is gegaan en alsnog het totale ten onrechte geïnde bedrag aan hem heeft vergoed.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer